

ปี ๒๕๕๐ เป็น **ปีภาษาไทย**
เฉลิมพระเกียรติ

คนไทยจะมีส่วนร่วมในการรณรงค์ภาษาไทยอย่างไร

บุญเสนาอ ตริวิเศษ*

เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้
ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษา
ให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อย่างหนึ่ง
ต้องรักษาให้บริสุทธิ์โดยวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็น
ประโยคอันเป็นปัญหาที่สำคัญ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์มาใช้สำหรับ
คำใหม่ที่ตั้งขึ้นมีความจำเป็นทางวิชาการไมใช่น้อย แต่บางคำที่ง่าย ๆ ก็
ควรจะมิ ควรจะใช้คำเก่า ๆ ที่เรามีอยู่แล้ว ไม่ควรมาตั้งศัพท์ใหม่ให้
ยุ่งยาก...แต่การตั้งคำใหม่มีผลหลายประการและผู้ที่ตั้งศัพท์นั้นต้องรู้
คำและหลักของภาษาลึกซึ้ง ทั้งภาษาไทยทั้งภาษาต่างประเทศ

(พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการประชุมทางวิชาการของชุมชนภาษาไทย คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕)

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ทางราชการได้กำหนดให้เป็น
ปีรณรงค์ภาษาไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์
ของชาติให้ปรากฏเด่นชัด เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสที่
พระบาท สมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ทรง เจริญ
พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
เราคนไทยควรจะมีส่วนในการบำรุงรักษา
ภาษาไทยอันเป็นเอกลักษณ์ อันเป็นมรดกทาง
วัฒนธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง

ห่วงใยยิ่ง ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับภาษาไทย
อยู่เสมอ บทความนี้จึงขอเสนอประเด็นปัญหาภาษา
ไทยเพื่อการรณรงค์ตามกระแสพระราชดำรัส ของ
พระเจ้าอยู่หัวใน ๓ ประเด็นคือ ออกเสียงให้ถูก
ต้องชัดเจน การใช้คำสำนวนให้ถูกต้อง และการ
ใช้คำศัพท์บัญญัติให้ถูกต้อง

*อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

การออกเสียงภาษาไทยให้ถูกต้องชัดเจน

ปัญหาในด้านการออกเสียงภาษาไทยไม่ถูกต้อง นับเป็นปัญหาที่ปรากฏชัดเจนกว่าปัญหาในด้านอื่น ๆ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ๆ ซึ่งในเรื่องนี้ นิตยา กาญจนวรรณ (๒๕๔๗ : ๑๑) กล่าวถึง ปัญหาการออกเสียงภาษาไทยไม่ถูกต้องของคนไทยว่า ลักษณะการออกเสียงที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาการออกเสียงพยัญชนะ กล่าวคือ พยัญชนะที่มีปัญหา มี ๖ เสียง คือ จ ช (จ) ด ท (ด) ส (ซ) ร ทั้งนี้ เพราะพยัญชนะดังกล่าว พบว่า มีการออกเสียงที่เบี่ยงเบนไปคล้ายภาษาอังกฤษ ดังนี้

- จ ออกเสียง ทำเสียงสั้นคล้ายออกเสียง j
- ช (จ) ออกเสียงเสียดแทรกมากขึ้น คล้ายเสียง sh หรือ ch เช่น “ชุ่มชื้น” “ฉันทน์”
- ด ออกเสียงคล้าย th ในคำ thin “ดีใจ”
- ท (ด) ออกเสียงคล้าย t เช่น “ที่นี่” “ถามใจ”
- ส (ซ) ออกเสียงคล้ายเสียง s เช่น “สวยซึ้ง”
- ร ออกเสียงคล้าย r เช่น “ความรัก” รวมทั้งการออกเสียง ร กับ ล เป็นเสียงเดียวกัน ดังที่ปรากฏในข้อความต่อไปนี้

คำถาม

คนอาหรับกลัวอะไรมากที่สุด

คำตอบ

กลัวโดนปลุก(จากหลับ)

ส่วนที่เป็นพยัญชนะคู่ (เสียงควบกล้ำ) ก็ออกเสียงผิด จาก กรีด กลาง ครู คล้าย ดนตรี ปรับปรุง ปลา เพลง เพราะ เป็น กัด กาง คู ค้าย ตก ปอปอง ปา เพง เพาะ เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้ภาษาไม่ได้รับความรู้สึกว่าคำที่มีเสียงควบกล้ำ กับคำที่ไม่มีเสียงควบกล้ำ มีความแตกต่างกัน ดังข้อความที่ว่า

คำถาม

ปลาอะไรลอยอยู่ในห้องรับแขก

คำตอบ

ปาเก้

การออกเสียงที่เบี่ยงเบนไปจากภาษามาตรฐานดังกล่าว เป็นปัญหาภาษาไทยอย่างยิ่ง แต่เป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้

แนวทางสำหรับผู้ที่จะฝึกฝนการออกเสียงภาษาไทยที่ถือว่ามาตรฐาน

๑. การออกเสียง จ ให้ยกลิ้นส่วนหน้าจรดส่วนหน้าของเพดานแข็ง ปลายสุดของลิ้นลดต่ำปกติ หรืออยู่ในระดับฟันล่าง กักลมไว้แล้วปล่อยลมช้า ๆ และเส้นเสียงไม่สั่น
๒. การออกเสียง ช (จ) ทำเช่นเดียวกับออกเสียง จ แต่มีกลุ่มลมหายใจตามออกมาด้วย
๓. การออกเสียง ด ใช้ปลายลิ้นจรดปุ่มเหงือก กักลมไว้ชั่วครู่ แล้วปล่อยลมออกทางปากอย่างรวดเร็ว ขณะที่ลมผ่านเส้นเสียงนั้น เส้นเสียงสั่นด้วย
๔. การออกเสียง ท (ด) ใช้ปลายลิ้นจรดปุ่มเหงือก เช่นเดียวกับการออกเสียง ด แต่เส้นเสียงไม่สั่น และมีกลุ่มลมหายใจตามออกมาด้วย
๕. การออกเสียง ส (ซ) ใช้ปลายลิ้นจรดใกล้ปุ่มเหงือก ปล่อยให้ลมเสียดแทรกออกมาและเส้นเสียงไม่สั่น
๖. การออกเสียง ร ให้ใช้ปลายลิ้นจรดปุ่มเหงือก แล้วกวาดปลายลิ้นถอยไปด้านหลังด้วยปลายลิ้นพับขึ้น แล้วสลับปลายลิ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่ให้ปลายลิ้นกระทบส่วนใดของปาก (พินทิพย์ ทวยเจริญ, ๒๕๓๙ : ๑๑-๑๓)

ส่วนการออกเสียงควบกล้ำ ประสงค์ ราชณสุข (๒๕๓๕ : ๘๒-๘๖) ได้เสนอวิธีฝึกออกเสียงควบกล้ำแบบง่าย ๆ ไว้ว่า ให้เริ่มฝึกที่คำว่า เตะระ หรือ เปรอะ โดยแยกเป็น ๒ พยางค์ คือ ตะระเอะ หรือ ปะ-ระเอะ ซ้ำ ๆ แล้ว ค่อย ๆ เร็วขึ้น จนเป็นเสียง เตะระ หรือ เปรอะ ในที่สุด

การใช้คำสำนวนให้ถูกต้อง

ดุชฎีพร ชานีโรศานต์ (๒๕๓๑ : ๑-๖) ได้ตั้งข้อสังเกตการใช้ภาษาไทยที่ผิดแปลกไปจากเดิมว่า มีทั้งการใช้คำและสำนวนผิดความหมาย การใช้คำเกิน การสร้างสำนวนใหม่ การวางคำขยายผิดที่ ซึ่งจะพบการพูดการเขียนการสื่อต่าง ๆ ทางหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ทานข้าวมากอย่างนี้ทุกวัน ผมคงอ้วนปัดบี้
ต้นโพธิ์ เป็นต้นไม้ที่อายุยาวที่สุดในโลก
ทรงผมแบบนี้เหมาะกับฤดูหน้าร้อน
ท่าอะไรแบบไม่มีขลุ่ยไม่มีกลอง
ตัดพ้อต่อชานไทยรัฐที่นำเสนอข่าว

จะเห็นว่า ประโยคดังกล่าว เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความบกพร่องทางภาษาที่มีผู้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ การใช้ภาษาที่ไม่ให้ความสำคัญที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเอง มิได้ระมัดระวังและเอาใจใส่เพื่อการนำไปใช้ให้ถูกต้อง คิดว่าเป็นภาษาของตนเอง จะใช้อย่างไรก็ได้ ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ให้เกียรติภาษาไทยและเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะผู้พูดเหล่านี้มีโอกาสเผยแพร่ความบกพร่องในการใช้ภาษาไทยไปทั่วประเทศ เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ผู้ฟัง (สุนันทา ไสร์จจ, ๒๕๕๑ : ๗)

สมพร จารุณัฐ (๒๕๕๑ : ๒๐-๒๑) ได้ยกตัวอย่างคำคู่ที่มักใช้ผิด คือ คำว่า ฟุ้ง กับ คลุ้ง ดังนี้

ฟุ้ง แปลว่า ปลิวไป ตลบไป กระจายไป เมื่อใช้กับกลิ่นจะหมายถึงกลิ่นหอม คือ หอมฟุ้ง หรือหอมตลบ เช่นประโยคที่ว่า

พอดก่ำ เราจะได้กลิ่นดอกราตรีที่ปลุกไว้
สุดร่ำบ้าน หอมฟุ้งทีเดียว

คำว่า คลุ้ง แปลว่า มีกลิ่นตลบ มักใช้แก่กลิ่นเหม็น เช่น ประโยคที่ว่า

เมื่อเย็นขณะที่เบียดและเพื่อน ๆ อีกหลาย
คนเล่นน้ำอยู่นั้น มีหมาเนาลอยน้ำมาส่งกลิ่น
เหม็นคลุ้งทีเดียว

จะเห็นว่า ในการใช้คำภาษาไทยที่ถูกต้อง จึงต้องระมัดระวัง อย่าใช้ หอมฟุ้ง เป็น หอมคลุ้ง และอย่าใช้ เหม็นคลุ้ง เป็น เหม็นฟุ้ง เป็นอันขาด

การใช้คำบุพบทในภาษาไทย ก็พบปัญหามาก โดยเฉพาะการใช้คำ กับ และ แก่ ซึ่งมีการใช้ผิดกันมาก ดังที่ ประยอม ของทอง (๒๕๕๗ : ๑๐๐-๑๐๑) ได้ยกตัวอย่างประโยคที่ สื่อมวลชนใช้คำดังกล่าวไม่ถูกต้อง ดังนี้

ไม่นั่งทบทวนกันหน่อยหรือว่า การ
หากินในสังคมนั้นต้องรับผิดชอบอะไรกับสังคม

พรรค...มีความเชี่ยวชาญสร้างภาพลักษณ์
คู่แข่งทางการเมืองอยู่แล้ว

การใช้ กับ ในสองข้อความข้างต้นนั้นไม่ถูกต้อง เพราะคำว่า กับ จะใช้เมื่อต้องการเชื่อมคำหรือความเข้าด้วยกัน ให้มีความหมายว่า รวมกันหรือเกี่ยวข้องกัน บุพบทของทั้งสองประโยคนี้ ควรใช้ แก่ เพราะเป็นคำที่ใช้นำหน้านามฝ่ายลบ (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖ : ๑๐๖, ๑๔๘)

คำในภาษาพูดที่มักใช้ผิดที่ได้ยินอยู่เสมอ ก็คือ การใช้คำว่า หมายถึงกำหนดการ แทนคำว่า กำหนดการ ซึ่งอาจเข้าใจผิดว่าเป็นคำระดับเดียวกัน แท้จริงแล้ว ทั้ง ๒ คำนี้ มีความหมายในแนวเดียวกัน แต่ต่างระดับกัน พิชณี สวัสดิ์ดีตยวงศ์ (๒๕๕๒ : ๑๕๕-๑๕๕) ได้อธิบาย การใช้คำทั้งสองนี้ไว้ว่า

หมายกำหนดการ คือ เอกสารกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธี โดยเฉพาะลักษณะของเอกสารจะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คือ ขึ้นต้นด้วยคำว่า “นายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการสำนักพระราชวังรับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯสั่งว่า...” และในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะต้องส่งต้นฉบับหมายกำหนดการดังกล่าวนี้ เสนอนายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เพื่อให้เป็นพระบรมราชโองการที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

กำหนดการ คือ เอกสารกำหนดขั้นตอนของงานทั่ว ๆ ไป ที่ทางราชการหรือส่วนเอกชนจัดทำขึ้นเอง แม้ว่างานนั้น ๆ จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องถึงเบื้องพระยุคลบาท เช่น เป็นงานที่เสด็จพระราชดำเนิน แต่ถ้านั้นมิได้เป็นงานพระราชพิธี ซึ่งกำหนดขึ้นโดยพระบรมราชโองการแล้ว เรียกว่า กำหนดการ ทั้งสิ้น

สำนวนไทยก็ใช้กันผิดมาก พอ ๆ กับการใช้คำผิด ปรีชา ช่างขวัญยืน (๒๕๕๐ : ๔๖๒-๔๖๓) ได้ยกตัวอย่างการซ้ำสำนวนผิด ไว้ ดังนี้

จากสำนวน ขายผ้าเอาหน้ารอด ใช้ผิดเป็น
เป็น แก้วผ้าเอาหน้ารอด

จากสำนวน นำเกลียดน่าชัง ใช้ผิดเป็น

รักนชชัง

จากสำนวน (หลง)หัวปักหัวปำ ใช้ผิดเป็น

(หลง)หัวทิ่มหัวต่า

จากสำนวน ตัวใครตัวมัน ใช้ผิดเป็น
ตัวใครตัวเขา

จากสำนวน ไม่รู้จักหัวนอนปลายตีน ใช้ผิด
เป็น ไม่รู้จักหัวนอนปลายเท้า

การใช้สำนวนผิดที่มากขึ้น ๆ นี้ มาจากความไม่รู้ ๒ ประการ ประการแรก คือวัฒนธรรมเปลี่ยนไป คนสมัยใหม่ไม่รู้วัฒนธรรมก็ไม่เข้าใจ จึงคิดดัดแปลงสำนวนเอาตามความรู้สึกส่วนตัว ประการที่สอง คือเกิดจากการศึกษาที่ใช้แบบเรียน และไม่ได้ฝึกการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้ขาดนิสัยค้นคว้า ตรวจสอบ จึงทำให้เกิดปัญหาการใช้สำนวนผิดมากขึ้น

การใช้ศัพท์บัญญัติให้ถูกต้อง

นับแต่มีการตั้งคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๕ ทำให้เรามีศัพท์บัญญัติอยู่ในภาษาไทยมากมายนับพันคำ แต่ศัพท์บัญญัติทุกคำไขจะมีผู้นิยมใช้เท่าเทียมกัน บางคำมีผู้ใช้ บางคำไม่มีผู้ใช้เลย (นิตยา กาญจนวรรณ, ๒๕๔๗ : ๒๓๕) ขอยกตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตัวอย่างศัพท์บัญญัติที่มีผู้นิยมใช้ เช่น นโยบาย มาจาก Policy ระบบ มาจาก System ปฏิรูป มาจาก Reform บริการ มาจาก Service เป็นต้น

ตัวอย่างศัพท์บัญญัติที่ไม่มีผู้ใช้ เช่น สดมภ์ มาจาก Column งานบันทึก มาจาก Disk แฟ้มข้อมูล มาจาก File ชุดอักษร มาจาก Font บรรจุ มาจาก Load รับเข้า มาจาก Input เป็นต้น เมื่อไม่มีผู้ใช้ตามศัพท์บัญญัติ จึงเกิดการใช้ที่เรียกว่าทับศัพท์ ซึ่งหมายความว่า การใช้ตามเสียงในภาษาเดิม เพื่อให้การเขียนคำทับศัพท์เป็นคำไทยที่ถูกต้อง ราชบัณฑิตได้จัดทำหนังสือศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้ โดยรวบรวมคำที่คนไทย

นิยมใช้จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และภาษาพูดในชีวิตประจำวัน นักวิชาการ และคนไทยทั่วไปสามารถใช้เป็นคู่มือในการเขียนคำได้ ขอยกตัวอย่างการเขียนคำไทยแทนคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ ดังนี้

Applied	เขียนเป็นคำไทยว่า	แอปพลิเคชัน
Blacklist	เขียนเป็นคำไทยว่า	แบล็กลิสต์
Complement	เขียนเป็นคำไทยว่า	คอมพลีเมนต์
Double	เขียนเป็นคำไทยว่า	ดับเบิล
Gratitude	เขียนเป็นคำไทยว่า	แกริตติจูด
Love scene	เขียนเป็นคำไทยว่า	เลิฟซีน
Prime time	เขียนเป็นคำไทยว่า	ไพรม์ไทม์
Source	เขียนเป็นคำไทยว่า	ซอร์ซ
Sensitive	เขียนเป็นคำไทยว่า	เซ็นสิทีฟ
Thesis	เขียนเป็นคำไทยว่า	ทีสิส

(ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๙)

ในเรื่องนี้ ประยอม ชองทอง (๒๕๔๔ : ๑๕-๑๖) ได้เสนอแนะหลักสังเกตการเขียนทับศัพท์เป็นคำไทยบางประการว่า

ตัว t นั้น ถ้าเป็นพยัญชนะต้น อาจ เป็น ท หรือ ต ตามเสียงในภาษาเดิม เช่น Tone Atom Style Tag team Theme เขียนเป็นคำไทยว่า ไท อะตอม สไตล์ แท็กทีม และติม เป็นต้น

ส่วนตัวสะกด c ในคำว่า Impact (อิมแพ็ค) นั้น ให้เขียนแทนด้วย ก เช่น

Electronics	เขียนเป็น	อิเล็กทรอนิกส์
Romantic	เขียนเป็น	โรแมนติก
Panasonic	เขียนเป็น	พานาโซนิค

ดังนั้น การจะใช้ศัพท์บัญญัติ หรือคำทับศัพท์ จึงควรที่จะใช้ความระมัดระวังให้มาก เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด อันจะนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของภาษาไทยที่จะตามมาได้

ภาษาไทยคือเอกลักษณ์ที่แสดงเอกภาพของชาติที่น่ายภาคภูมิใจ ประเทศไทย เป็น ๑ ในไม่ถึง ๓๐ ประเทศในโลกที่มีภาษาเขียนเป็นของตัวเอง (จางง์ ทงประเสริฐ, ๒๕๔๘ : ๓๘) สิ่งที่เราภาคภูมิใจอีกประการหนึ่ง คือ ขนชั้นกลาง “ผู้ดี” ในสหรัฐอเมริกา เลือกที่จะใช้ภาษาไทย เป็นภาษาพิเศษ (ใช้พูดเฉพาะกลุ่มของตนเองเมื่อไม่ต้องการให้คนอื่นรู้เรื่อง โดยเฉพาะคนชั้นต่ำกว่า เช่น คนขับรถ คนใช้ หรือเด็ก) แทนที่จะเลือกภาษาอื่นซึ่งง่ายกว่า (นิธิ เอียวศรีวงศ์, ๒๕๔๕ : ๑๘) คนไทยจึงควรภูมิใจที่มีภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ในทำนองนี้ขออัญเชิญพระบรมราชโองการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๒ เพื่อย้ำเตือนคนไทยทุกคนอีกว่า หน้าที่ในการดูแลรักษาภาษาไทยนั้นเป็นของคนไทยทุกคน

ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ได้มีการใช้คำออกจะฟุ่มเฟือย และไม่ตรงกับ ความหมายอันแท้จริงอยู่เนือง ๆ ทั้งออกเสียงไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นดังนี้ ภาษาของเราจะมีแต่จะทรุดโทรมชาติไทยของเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคนจึงมีหน้าที่ต้องรักษาไว้ ฉะนั้น จึงขอให้ นิสิตและบัณฑิต ตลอดจนครูบาอาจารย์ได้ช่วยกันรักษาและส่งเสริมภาษาซึ่งเป็นอุปกรณ์และหลักประกันเพื่อความเจริญวัฒนาของประเทศชาติ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นปีภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ จึงควรที่คนไทยทุกคน จะได้ร่วมกันสนองพระราชประสงค์โดยถือเป็นหน้าที่ที่จะศึกษาค้นคว้า

เอาใจใส่ฝึกฝนตนเองให้มีประสิทธิภาพในการใช้ภาษาไทย จนสามารถใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง บริสุทธ์ ทั้งในเรื่องการออกเสียง การใช้คำ สำนวน ตลอดจนงานทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทย และช่วยเหลือเผยแพร่สิ่งที่ถูกต้องแก่ประชาชนทั่วไป

บรรณานุกรม

- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (๒๕๔๗). วัฒนธรรมไทย ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ดวงแก้ว.
- ดุขฎิพร ขำนิโรศคานต์. (๒๕๓๑, ธันวาคม). สังเกตภาษา ใน วารสารภาษาและวรรณคดีไทย, ๕ (๗), ๑-๖.
- นิตยา กาญจนวรรณ. (๒๕๔๗). ปัญหาการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____ . (๒๕๔๗). ภาษาไทยไฮเทค. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- นิตี เอียวศรีวงศ์. (๒๕๔๕). คำมีคม : ว่าด้วย ภาษา วัฒนธรรม และอำนาจ. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ประยอม ซองทอง. (๒๕๔๗). มองภาษาอย่างสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____ . (๒๕๔๔). ภาษาไทยเป็นหัวใจทุกวิชา. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ประสงค์ ราชณสุข. (๒๕๓๕). เสียงและการออกเสียง : การพัฒนาเพื่อประสิทธิภาพในการพูด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บางกะปิกราฟฟิก.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (๒๕๔๐). วิพากษ์การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ :
- พิชณี สวัสดิ์ดีตยวงศ์. (๒๕๔๒). หมายกำหนดการและกำหนดการใช้ภาษาไทย. ในภาษาไทยวันนี้ เล่ม ๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (๒๕๓๙, ตุลาคม-ธันวาคม). เอกลักษณะของการออกเสียงภาษาไทย มาตรฐานกับความเบี่ยงเบนที่ปรากฏในสื่อมวลชน. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, ๒๒ (๑), ๑๑-๑๓.
- สมพร จารุณัฐ. (๒๕๔๑). คำไทยใช้ไม่ถูก ใน ภาษาไทยวันนี้ เล่ม ๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุนันทา ไสร์จัจ. (๒๕๔๑). ปัญหาภาษาไทยและการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

